

“La societat s’ha de rebel·lar contra les elits financeres i polítiques”

Joan Tugores (Palma, 1953) és catedràtic d’economia i ex-rector de la Universitat de Barcelona. Acaba de publicar ‘El lado oscuro de la economía’ (Planeta, 2009), on denuncia la manca de transparència de les elits econòmiques i polítiques en matèria econòmica davant la societat. El títol del llibre el va triar la seva filla de deu anys, que ja es pregunta per què el llenguatge econòmic és tan complex.

Que no és prou fosca, l’economia que coneixem els ciutadans, que a més a més hi ha un costat fosc, ocult?

—L’origen d’aquest llibre és la percepció que l’opinió pública pensa que l’economia és esotèrica i obscura, i jo sempre he pensat que era innecessàriament obscura. Potser els economistes, com els informàtics o els metges, ens refugiem en un llenguatge tècnic incompreensible per marcar distàncies, per bé que en realitat resulta que no entenem gaire què passa. Si no podem ser profunds, almenys siguem obscurs.

—És només una qüestió d’ignorància, o hi ha més interessos per a ocultar informació a la societat?

—En part és ignorància, però també hi ha una bona dosi de manipulació. Moltes vegades hi ha una manipulació d’aquest obscurantisme per a anar contra els interessos de la gran majoria de la societat.

—A què us referiu, quan parlu de manipulació?

—Que determinades elits financeres intentessin convèncer que havien trobat fórmules matemàtiques que eliminaven el risc, i que per tant podien entrar en una escalada de concessió de crèdits

absolutament insensata amb garanties. Aquestes elits van rebre el suport de gent acadèmicament respectable, convenientment incentivada, i quan tot va esclatar es va fer evident que hi havia hagut una manipulació molt sofisticada del sistema financer. L’obscurantisme no solament havia estat una forma de tapar la ignorància, sinó de generar frau i cataclismes que ara paguem tots.

—Parleu d’elits financeres manipuladores, però la classe política també s’ha deixat manipular.

—Els interessos de determinats sectors econòmics han capturat sectors importants dels governs, bàsicament de l’àmbit econòmic. El cas més clar és als Estats Units, on s’han arribat a canviar lleis segons els interessos d’alts directius de Wall Street i on els organismes reguladors han arribat a donar per bones explicacions presumptament científiques quan l’única explicació era la manipulació. La connexió entre les elits polítiques i econòmiques és a tot el món, i em sap greu que moltes vegades hagin pres com a coartada la globalització.

—Una contrarevolució?

—Si Ortega i Gasset va parlar de la rebel·lió de les masses, des de fa uns

anys els ciutadans hem de parlar de la rebel·lió de les elits, que han trobat en l’esoterisme de l’economia i el nou marc de la globalització un espai ideal per a evadir la legalitat. En l’economia i la globalització han trobat la forma de reprendre els privilegis que havien tingut històricament i que, a molts països, les reformes democràtiques els havien pres. La contrarevolució d’aquestes elits ha consistit a aprofitar la sofisticació econòmica del nou context mundial per satisfer els seus interessos.

—Les elits polítiques no s’hi han pas girat d’esquena, a aquesta contrarevolució.

—No tenen gaire marge de manobra, els polítics. Les elits econòmiques tenen un gran poder de negociació. Senzillament et poden dir: o fas això o me’n vaig a un altre país i perds inversions, finançament, ocupació... En aquesta situació, la posició de força d’un govern és pràcticament nul·la.

—Aleshores, val més que pleguem, si la classe política viu lligada de mans i peus?

—De cap manera. Així com es fan projectes de coordinació internacional en matèria macroeconòmica o per lluitar contra el canvi climàtic, per exemple, doncs també es poden fer normatives que incloguin paràmetres fiscals i laborals a l’àmbit internacional, que permetrien als estats de fer un front comú més estable contra aquestes elits que els pressionen.

—I la societat, què pot fer, davant aquesta contrarevolució de què parlem?

—L’opinió pública ha de pressionar, exigir als seus polítics elegits democràticament que no cometin determinades actuacions contràries als interessos de la societat. L’obscurantisme amb què parlen els polítics ha afavorit els interessos d’aquestes elits financeres, que han recuperat quotes de poder que havien perdut amb la democràcia.

JORDI PLAY

—**Molts ciutadans han perdut la confiança en bancs i caixes i gestors d'estalvis arran de la crisi. Com es recomponen aquestes relacions si, a més, hi ha una gran desconexió del funcionament de l'economia per part de la societat?**

—Democratitzant els coneixements econòmics bàsics, que, a parer meu, haurien de formar part del bagatge dels ciutadans, igual com aprenem el codi de circulació per conduir. D'una altra banda, els mecanismes econòmics i les normatives haurien de ser molt més

transparentes. Les normes fiscals són d'una complexitat intractable, i totes les complexitats amaguen tractes de favor per a alguns col·lectius. La transparència és la millor eina per a garantir un cert tracte d'igualtat dels ciutadans. Per

“S’han de democratitzar els coneixements econòmics bàsics. Haurien de formar part del bagatge dels ciutadans, igual com aprenem el codi de circulació per conduir”

exemple, en el cas de la tributació de futbolistes estrangers, l'escàndol no és que paguin un 24%, sinó que la gent no sabia que tributen igual que un ciutadà que guanya 20.000 euros l'any.

—**Parleu de democratització de la informació, de transparència i de pressió de l'opinió pública. Veieu aquestes elits econòmiques i polítiques disposades a cedir en aquest sentit?**

—No, però Lluís XVIII tampoc no estava disposat a deixar que li fessin la revolució, ni la reina d'Anglaterra a cedir poder! Les societats occidentals ja van fer les seves revolucions democràtiques, i ara ens trobem amb una contrarevolució amb eines més sofisticades. Es va empobrint la qualitat democràtica i la qualitat de la gestió dels interessos públics. Per això hem d'organitzar les eines democràtiques que tenim, a fi d'aturar o minimitzar aquesta contrarevolució. No es tracta de sortir al carrer, sinó de fer un esforç perquè bona part del segle XX i principi del XXI no passi a la història perquè uns pocs, utilitzant la coartada de la globalització, van empobrir una societat carregant-la de dèficit públic que obligaria les generacions següents a pagar els excessos comesos per una minoria imprudent.

—**Aquesta gran inversió pública i la injecció de diners per al sistema bancari podria implicar un retorn als esquemes proteccionistes?**

—En el sentit de proteccionisme comercial com els anys 30, no, però sí que es va tornant a una cosa més perillosa, que és una concepció absolutista d'una societat on hi ha unes minories econòmiques i polítiques que tenen la ideologia vertadera i fiquen la mà a la butxaca dels contribuents perquè els rescatin dels embolics que ells mateixos han creat.

—**Es donen diners a la banca, al sector de l'automòbil i a més negocis privats, però per als ciutadans les ajudes són ben escasses.**

JORDI PUJOL

—Efectivament, aquesta és la demostració que la crisi s'aprofita per redistribuir la renda a favor de les minories polítiques i econòmiques i contra els contribuents. La globalització i la crisi són dues grans coartades per a la regressió democràtica que vivim.

—**Si no s'atura aquesta contrarevolució, quin escenari futur preveieu?**

—L'escenari optimista seria allò que al llibre anomeno la reglobalització. En aquest cas, no es tracta de tancar el mercat ni de canviar les regles del joc de forma dràstica, però sí d'exigir

una globalització més equilibrada, on en països amb dèficit com els Estats Units o l'estat espanyol s'estimuli la productivitat i l'estalvi, i s'acabin les fugides d'estudi amb aventures col·lectives. Aquesta reglobalització també demana que països com la Xina adoptin canvis més realistes, es preocupin més pel nivell de benestar i augmentin el consum, però sense els desequilibris que s'han gestat la darrera dècada, i que han generat la situació en què ara ens trobem.

—**Aquesta és la versió optimista. I la pessimista?**

—És la visió que argumenta que hem estat acollonits durant dos o tres anys, però que quan l'economia dels Estats Units i la xinesa comencin a rebrotar ja ens en sortirem. Ara bé, aquesta visió es girarà contra nostre d'aquí a deu anys o quinze, perquè tornarem al lliure mercat sense control i tindrem una nova crisi generada pels mateixos que ens han portat a l'actual. Sigui com sigui, és segur que els interessos creats amb aquesta crisi i la globalització ja van hipotecant la configuració d'un nou orde.

—**Un nou ordre en què les elits poden continuar regint els nostres destins si la societat no es desperta?**

—I tant, aquest perill és latent. Els darrers anys les elits financeres han acceptat algun maquillatge per part dels governs perquè les dades eren molt negatives, però amb els primers brots verds demanaran que els treguin les grapes del damunt per continuar fent allò que els vingui de gust en benefici propi. Les elits polítiques, financeres i acadèmiques ja han demostrat que saben portar-nos cap a la crisi. Com pretenen que tornem a encarregar-los la gestió de la societat? La sortida és clara: no tornar-los a fer confiança i exigir unes noves bases per al desenvolupament futur. Si tornem a caure en aquest error, serà únicament culpa nostra.

Gemma Aguilera

Breus

Brussel·les allarga el termini del pacte d'estabilitat fins al 2013

La crisi obliga la Unió Europea a flexibilitzar les normes que fins ara havien constituït el *sancta sanctorum* del patrimoni comunitari en matèria econòmica. Entre aquestes regles, hi ha el pacte d'estabilitat, que Brussel·les s'ha trobat obligat a revisar a causa de la crisi. L'executiu comunitari ha decidit d'allargar el termini a l'estat espanyol fins al 2013 per tal d'ajustar els seus comptes al límit del 3% de dèficit pressupostari, tal com estableix el pacte. Brussel·les també ha donat pròrroga a l'estat francès, Grècia, Irlanda i el Regne Unit.

La seu de la Unió Europea a Brussel·les.

Amb tot, al govern Zapatero li serà força difícil de complir les exigències de la Unió Europea. El 2008, el dèficit públic enregistrat fou del 4,1% i enguany és previst que arribi a l'11,2%.

Pla de xoc per a revitalitzar la indústria a les terres de l'Ebre

Més de 500 persones es quedaran sense feina a les terres de l'Ebre pel tancament de la planta de Lear a Roquetes. La zona ja viu un procés de desindustrialització, amb una desocupació de 12.500 persones, i per això el govern català ha preparat un pla d'inversions per refer el teixit industrial. S'hi destinaran vuit milions d'euros a la formació de desocupats i s'hi faran inversions en infraestructures per a millorar la competitivitat, com ara el desdoblament de l'eix de l'Ebre (C12) entre Tortosa i Lleida i l'eixamplament de la TV-7231 entre Vilalba dels Arcs i la Pobla de Massalua.